CHALOUPKY o.p.s.

PROJEKT NABÍZÍ:

- emailovou rozesílku
- poštovní rozesílku
- jednodenní metodické semináře
- zážitkový vícedenní metodický seminář
- krajské konference
- exkurze
- poradenství

Všechny nabízené aktivity jsou zdarma.
Více na www.chaloupky.cz/mrkvicka

Vydalo: Chaloupky, o.p.s., www.chaloupky.cz

CHALOUPKY o.p.s.

Pavučina
Sdružení středisek ekologické výchovy

Šéfredaktorka:
Mgr. Iva Koutná
(Liska – o. s. pro EVVO ve ZK)
Editorka: Mgr. Hana Kolářová
Korektury:
Mgr. Kateřina Chobotová

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

POMOCNÍCI

V této rubrice vás Mrkvička informuje o publikacích, metodických materiálech a pomůckách, které mohou být užitečné pro realizaci ekologické výchovy ve vaší mateřské škole. Rádi přidáváme i odkazy na webové stránky či organizace, které realizují či podporují ekologickou výchovu předškolních dětí, nebo pozvánky.

Připravily Iva Koutná a Hana Kolářová

UČÍME SE V ZAHRADĚ
K. Burešová a kolektiv autorů, Chaloupky, 2007
www.chaloupky.cz

VYSTŘIHNI SI MOTÝLA
Jana Zeťková, Chaloupky, 2006
www.chaloupky.cz

SEZNAMUJEME SE S LÉČIVÝMI ROSTLINAMI
Květoslava Burešová, Chaloupky, 2004
www.chaloupky.cz

Z POHÁDKY DO ZAHRÁDKY
Alena Uhříčková, Rezekvítek, 2002
www.rezekvitek.cz

PŘÍRODNÍ ZAHRADA – ZAHRADA PRO DĚTI
Christine Haas, EUPRI, 2000
Zdarma ke stažení na:
www.env.cz/evvopdf/envedice/Zahrada_deti.pdf

LISTY – DŘEVĚNÉ SKLÁDAČKY
Každá ze skládaček je vyrobena vždy ze dřeva daného stromu: lípa, javor, dub, buk, habr, třešeň, jilm, topol, olše a bříza, celkem 10 druhů dřevin. Velikost skládačky je 25–30 cm podle tvaru listu, cena 160 Kč bez DPH za kus. Dalším doplněním je sada malých dřevěných listů stromů, která obsahuje 40 kusů listů od 10 druhů dřevin (od každého druhu 4 kusy), laminovanou kartu s přehledem listů, laminované karty se základní charakteristikou dané dřeviny, popisem využití konkrétního dřeva; vše v plátěném zatahovacím pytlíku. Cena za sadu je 780 Kč bez DPH za sadu. www.dufek-grafika.cz

EKOLOGICKÁ VÝCHOVA

Připravila Iva Koutná

EVROPSKÝ ROK DOBROVOLNICTVÍ 2011

Rada ministrů Evropské unie zodpovědných za kulturu přijala 24. listopadu 2009 rozhodnutí, jímž se rok 2011 vyhlašuje Evropským rokem dobrovolných činností na podporu aktivního občanství.

Zároveň stanovila, že obecným účelem evropského roku je podněcovat a podporovat úsilí, které Společenství, členské státy, místní a regionální orgány vyvíjejí, aby občanské společnosti vytvořily podmínky pro dobrovolnictví v Evropské unii a zajistily větší zviditelnění dobrovolných činností v EU, a to zejména výměnou zkušeností a osvědčených postupů.

Cíle evropského roku jsou:

1. Usilovat o to, aby bylo v EU vytvořeno prostředí příznivé pro dobrovolnictví s cílem zakotvit dobrovolnictví jakožto součást podpory občanské účasti a činností lidí pro lidi v kontextu EU a ve vhodných a nezbytných případech řešit stávající překážky bránící dobrovolným činnostem.
2. Umožnit organizátorům dobrovolných činností, aby zlepšili jejich kvalitu, s cílem usnadňovat dobrovolné činnosti a pomáhat organizátorům zavádět nové druhy dobrovolných činností a podněcovat navazování kontaktů (networking), mobilitu, spolupráci a součinnost v rámci občanské společnosti a mezi občanskou společností a dalšími oblastmi v rámci EU.
3. Oceňovat a uznávat dobrovolné činnosti s cílem podporovat vhodné pobídky pro jednotlivce, společnosti a organizace pro rozvoj dobrovolníků a na úrovni EU a členských států zajistit uznávání dobrovolnictví ze strany tvůrců politik, organizací občanské společnosti, veřejných institucí a odvětví formálního a neformálního vzdělávání, jakož i zaměstnavatelů, pokud jde o dovednosti a kompetence rozvíjené prostřednictvím dobrovolnictví.
4. Zlepšit povědomí o hodnotě a významu dobrovolnictví s cílem zlepšit obecné povědomí o důležitosti dobrovolnictví jakožto projevu účasti občanů, která přispívá k řešení otázek společného zájmu všech členských států, jako je harmonický rozvoj společnosti a sociální soudržnost.

Více najdete na internetovém portálu www.dobrovolnik.cz – Evropský rok dobrovolnictví 2011.

ZAČAL MEZINÁRODNÍ ROK LESŮ

Organizace spojených národů vyhlásila rok 2011 Mezinárodním rokem lesů. Cílem a smyslem všech uskutečněných akcí bude upozornit veřejnost na význam lesů a lesního hospodářství pro společnost. Lidé získají informace o důležitosti zachování lesů pro budoucí generace. Na seminářích, přednáškách a osvětových akcích se seznámí s ochranou lesů, využitím dřeva jako obnovitelné suroviny, vlivem lesů na stav klimatu a kvalitu vody a dalšími souvisejícími tématy.

Další informace na stránkách www.eagri.cz nebo www.mezistromy.cz.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CHALOUPKY o.p.s.

ÚVODNÍK

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli, vážení přátelé a příznivci předškolního vzdělávání. Představujeme Vám projekt Mrkvička, který si klade za cíl umožnit Vám poznávat kouzlo hraní a pobytu v přírodě, seznámit se se zajímavými kolegyněmi, pravidelně se setkávat, předávat si vzájemně nápady a nechat se inspirovat nápady druhých, zkoumat přírodu všemi smysly a možná ještě něco víc. Projekt Mrkvička je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Zájemcům projekt nabízí každý měsíc informace o dění v oblasti environmentálního vzdělávání, poradenství v oblasti ekologické výchovy a semináře, exkurze i konference. Na emailovou adresu chodí zaregistrovaným školkám jednou za tři měsíce tento tištěný Bulletin o ekologické výchově v MŠ. V rámci projektu proběhne celkem devět jednodenních seminářů v různých částech kraje Vysočina. Již se konal seminář s názvem „Čtvero ročních období", další semináře proběhnou na podzim roku 2011 a v první polovině roku 2012. Pro toho, kdo by rád načerpal inspiraci za hranicemi našeho kraje, jsou připraveny exkurze do Brna. Na své si přijdou také všichni zájemci o netradičně řešené školkové zahrady nebo o ekologický provoz mateřské školy v exkurzi s názvem Toulavý autobus aneb cesta za ukázkami dobré praxe. Dobrodruhové s touhou po nevšedních zážitcích se mohou v srpnu 2011 zúčastnit třídenního metodického semináře. Během roku bude k dispozici individuální poradenství např. v těchto oblastech: ekonápady do běžného dne, literatura, ekoprovoz MŠ, zahrada, školní jídelna, biopotraviny, regionální produkty či pomoc s projekty. Více informací najdete na adrese www.chaloupky.cz/mrkvicka

Autoři textu: Jana Audy, Marie Rajnošková, Jana Čížková, Martina Jindřišková

ŠKOLNÍ ZAHRADY

S využitím http://www.zahradyhojnosti.cz/sluzby/skolni-zahrady-/

Dnešní generace dětí ztrácí vztah k přírodě, ke krajině, k místu, kde žije. Školní zahrada se může stát místem, kde se na tyto zpřetrhané vazby dá navázat. Ideální pro děti je přírodní, ekologická zahrada, která co nejvěrněji kopíruje přírodní podmínky, inspiruje děti k bádání, objevování a realizaci vlastních nápadů. Může být zdrojem zdravé úrody ovoce, zeleniny a bylinek pro zpestření jídelníčku. Může zde vést jednoduchá hmatová, poznávací nebo naučná stezka – zastavení a výukové tabule mohou vyrobit a nakreslit větší děti, přispět mohou i rodiče. Pokud do zahrady umístíte malé jezírko pro obojživelníky, vyskládáte hromádku kamenů pro ještěrky, zavěsíte budky, krmítka a pítka pro ptáky či různé úkryty pro hmyz, budete mít postaráno o zábavu po celý rok. Do výroby a starání můžete samozřejmě zapojit děti, rodiče, případně různá zájmová sdružení v obci. Krásně vypadají různé „stavby" z vrby. Samozřejmostí by měl být kompost či bylinková zahrádka. Stále častěji se objevují koutky přírodních kvetoucích rostlin, které do zahrady lákají motýly. Součástí zahrady se může stát i krytá pergola, kde se v teplých dnech může odehrávat část činností. Možností, jak upravit školní zahradu, je mnoho, je však potřeba najít odvahu a dostatek sil je uskutečnit. Školou procházejí celé budoucí generace a na nich záleží, kam se bude život na planetě Zemi ubírat. O tom, že se to na řadě míst daří, se můžete dočíst na následujících stránkách. S vděčností vzpomínáme na Květoslavu Burešovou, bývalou programovou ředitelku ekocentra Chaloupky na Vysočině a neúnavnou propagátorkou využívání a udržování školních zahrad, díky níž vznikl i skvělý manuál Učíme se v zahradě. Paní Burešová by z tohoto čísla Mrkvičky určitě měla radost.

Iva Koutná

OBSAH

HLAVNÍ TÉMA: ŠKOLNÍ ZAHRADY
Jak společně utvářet přírodní zahradu 2

NÁPADY A NÁMĚTY
Vodní království 2
Zahrada živáčků 3
Přírodní zahrady bez hranic 3
Dostanou se děti do lesa? 4
Mimizahrádky, herbáře a šnekária... 4
Blíž k přírodě – blíž k sobě 4

ZELENÉ OKÉNKO
Tipy pro ekologicky šetrný provoz MŠ 5

LESNÍ MATEŘSKÁ ŠKOLA
Vznikla asociace lesních mateřských škol 5

PEDAGOGIKA A PSYCHOLOGIE
O marťánkovi | 12. Část – čtyři hrozné hrůzy 6

POMOCNÍCI 8
EKOLOGICKÁ VÝCHOVA 8
O PROJEKTU 8

MRKVIČKA

ČÍSLO 1 | Bulletin pro MŠ v kraji Vysočina
BŘEZEN 2011

Projekt Mrkvička č. CZ.1.07/1.3.02/03.0018, je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

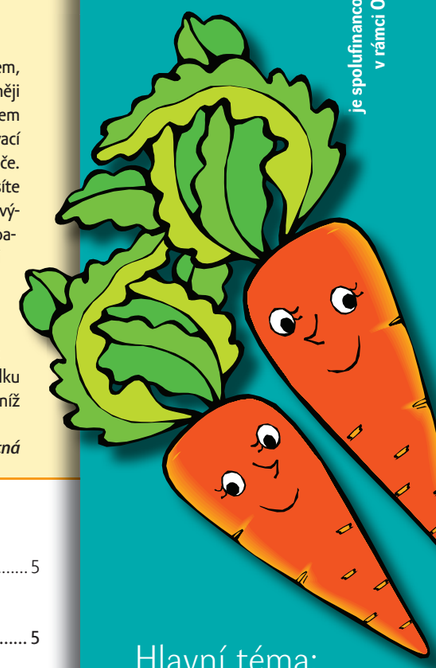

Hlavní téma:

ŠKOLNÍ ZAHRADY

JAK SPOLEČNĚ UTVÁŘET PŘÍRODNÍ ZAHRADU

Bc. Blanka Fajkusová, MŠ Rohatec | Foto archív MŠ Rohatec

Naše školní zahrada vypadala před pěti lety jako většina ostatních školních zahrad…

Byly zde staré kovové průlezky a pískoviště ohraničená betonem. Všechny učitelky si přály změnit vybavení naší zahrady o nové hrací prvky. Obecní úřad v Rohatci nám uvolnil peníze na vybavení školní zahrady. Pořídily jsme nejen nové hrací prvky, ale i pergolu se stolky a lavičkami, které využíváme od jara do podzimu při řízených činnostech. Chtěly jsme zahradu využívat i pro jiné účely než jen na pobyt venku. Postupně jsme z knih, exkurzí na školní zahrady a ze zkušeností ostatních škol či učitelek začaly zjišťovat, co všechno na školní zahradě může být. Jenom prvky environmentální zahrady, jako jsou budky pro ptáky, voda v zahradě, smyslový chodník, suchá skalka, louka, zeleninová a květinová zahrada, kompost, domek pro brouky apod., nás zaujaly natolik, že jsme začaly přemýšlet o tom, jak je zrealizovat. Prvky jsme si rozdělily na ty, které můžeme vytvořit samy s dětmi, ve spolupráci s rodiči, obecním úřadem nebo místními podnikateli. Finanční zdroje jako granty či finanční výpomoc se totiž vždy vázaly na podmínku, že zahrada musí být přístupná pro veřejnost, a to jsme nechtěly. Další zápor u grantů spočíval v tom, že by musel být uskutečněn v určitém, většinou krátkém, časovém období, a to by znamenalo vyloučení dětí z procesu tvorby školní zahrady.

Ve spolupráci s rodiči se nám podařilo vybudovat nejen zeleninové a květinové záhony i s bylinkovým šnekem, ale i budky a krmítka pro ptáky. Materiál na smyslový chodník a bahniště nám darovala místní stavební firma – kameny různých průměrů, štěrk, písek. Dřevěné „koláče“, kůly a dva pomocníky, když jsme dělaly výkopové práce na bahništi a smyslovém chodníku, zase obecní úřad. Spolu s dětmi jsme tvořily cestičku pro smyslový chodník, nosily a vozily do něj materiál, pozorovaly, jak jedna z učitelek tvoří bahniště z fólie, a pak folii zakrývaly kameny a nakonec pomáhaly při osazování bahniště rostlinami. Jako domeček pro brouky nám slouží starší dřevěný domek pro panenky, do kterého děti nanosily přírodní materiál, ve kterém mohou brouci bydlet. Kompost opět vytvořily učitelky s dětmi samy. Loni na podzim nám jeden z rodičů pooral část zahrady, na kterou na jaře nasejeme luční travní a květinovou směs, abychom mohly s dětmi pozorovat faunu i flóru lučního porostu.

Každý rok nám přibývají nové a nové části zahrady pro environmentální vzdělávání. Vybíráme ty méně finančně náročné a ty, na kterých mohou děti spolupracovat společně s učitelkami. Na školních zeleninových záhonech byl uskutečněn projekt na poznávání některých druhů zeleniny, které děti neznaly, jako byl celer, fazol, petržel, česnek. Přísadu si pěstujeme s dětmi ve třídě, výpěstky ze zeleninových a květinových záhonů zase využíváme při výtvarných i smyslových činnostech a výzdobě celé MŠ. Pravidelně pozorujeme život v bahništi a okolo něj v zimě krmíme ptáky a celoročně vyhledáváme pobytová znamení zvířat, která se usídlila na naší zahradě.

Možnost dotvářet školní zahradu a pravidelně o ni pečovat je možné pouze za spolupráce celého kolektivu naší mateřské školy, rodičů a Obecního úřadu v Rohatci. Sám jedinec, byť přírody znalý a elánem a nápady nabitý, mnoho nezmůže. A to je nejdůležitější zkušenost z tvorby naší školní zahrady. □

VODNÍ KRÁLOVSTVÍ

Lenka Hronešová

Celoroční projekt: O čtyřech královstvích

ZÁVĚR PROJEKTU – VOLNÁ HRA A DRAMATICKÁ SCÉNKA

I. Dějství

Hrajeme si a budujeme jednotlivá království

II. Dějství

Co s civilizací? *(pochopení souvislostí, řešení problému)*

Námět: Civilizace – dramatická hra
Kde: Ve třídě, na zahradě
Kdo: Děti s učitelkou
Čas: Jeden den
Cíl: Vyvrcholení a zhodnocení vědomostí, zkušeností a dovedností nabytých v projektech Člověk mezi lidmi a Čtyři království.
Materiál: obarvená gáza, staré záclony, provázky, spínací špendlíky, balicí papír, krepový papír, barvy, štětce, příp. barvy na obličej, různý přírodní a odpadový materiál, kostým pro čarodějnici Agátu, 2x šaty pro Civilizaci – černé s našitými odpadky, prostěradlo pomalované výtvory civilizace a přírodními motivy (např. město se zelení – domy, koleje, park, rybníček…)
Role:
→ Čarodějnice Agáta, která dětem uváděla celý projekt
→ Civilizace
→ Králové a královny, dvořané nebo rostliny a živočichové patřící do jednotlivých království
Příprava:
→ Opakujeme s dětmi, co je a co není příroda.
→ Vysvětlíme několik dní předem dětem pojem civilizace (všechny lidské výtvory) a co dobrého i špatného přináší pro život na Zemi – opakujeme!
→ Třídu rozdělíme do čtyř skupin, přibližně stejně zdatných (komunikace, spolupráce, tvořivost).
→ Každá skupina si vylosuje jedno království (vodní, vzduchu, půdy, sluneční) a dostane příslušný materiál.
Realizace:
1. dějství – volná hra
→ Děti si staví království (vhodné je využití přirozených zákoutí v zahradě), maskují se, vyrábějí si kostýmy (u menších dětí možno kostýmy připravit předem).
2. dějství
→ Volná hra v jednotlivých královstvích – děti navazují hrou na získané zkušenosti (co se děje ve vodě, v půdě, ve vzduchu, sluneční paprsky mohou navštěvovat ostatní království…).
→ Agáta navštěvuje jednotlivá království, radí, chválí, pomáhá…
3. dějství
→ Agáta svolá osazenstva všech království, hodnotí jejich stav, děkuje všem za dobrou práci – za odměnu dostávají všechna čtyři království darem semeno kouzelné rostliny (velká kašírovaná koule s klíčkem).
→ Ve chvíli, kdy se všechna čtyři království domlouvají, jak se o semeno postarají, připlíží se Civilizace – začne rozhazovat cukrátka, aby odlákala pozornost a v nestřeženém okamžiku ukradne semeno.
→ Děti chtějí semeno zpět, hrozí spontánní reakce dětí – snaží se Civilizaci přeprat –, čarodějnice Agáta však zasáhne, připomene dětem dobré stránky Civilizace (vědomosti, vlaky, bydlení…) a vše vede k dohodě.
→ Dojde k vyjednávání – odpudivá Civilizace chce od dětí za semeno např. čistou vodu a vzduch (aby je mohla ušpinit!), nabízí dětem nádavkem bonbony, hamburgery, televizní pořady apod.
→ Děti by měly samy či s malým přispěním najít řešení – Civilizace je zlá, protože je tak ošklivá, špinavá a plná odpadků (takovou ji udělali lidé) –, nabídnou jí tedy za semeno, že ji pomohou umýt, učesat, zbaví ji odpadků, vyspraví jí šaty nebo nabídnou nové (k tomuto účelu mohou být již nějaké připravené).
Závěrečná aktivita:
→ Nakonec vezmou upravenou Civilizaci děti mezi sebe, ona jim navrhuje různé možnosti spolupráce, děti její návrhy přijímají či mění podle vlivu na životní prostředí.
→ Všichni společně pak symbolicky sázejí semeno kouzelné rostliny – až vyroste, bude krásně barevná, nádherně vonící a vždycky všechny upozorní, když se lidé budou chovat nerozumně a ubližovat přírodě.
→ Na závěr si všichni sdělují své pocity a prožitky. □

TŘETÍ HRŮZA JE MALINKO ÚSMĚVNÁ NEBOLI JAK SE RODÍ „ZKORUMPOVANÉ“ ODPOVĚDI

V určitém věku také dítě pochopí, že nemůže říkat věci tak, jak opravdu jsou, ale že od něj maminka vyžaduje tzv. **„správnou“** odpověď. Pokud ji uslyší, dostane odměnu. Pokud ne, potrestá ho. Jak? Tak třeba mračením nebo tím, že s ním nebude mluvit, tím, že mu něco zakáže, anebo jednu schytne, prostě jakkoli. Drtivá většina z nás se proto v určité fázi naučila nabízet tzv. „zkorumpované odpovědi“. Museli jsme, bylo to nezbytné, abychom si udrželi přízeň rodičů a abychom byli schopni psychicky přežít. Takže za babičkou jedeme MOC rádi, pórková polévka je výýýborná a do školy se těěěšíme.

Tak teď to po sobě čtu a zdá se mi, že jsem rodiče vykreslil jako skutečné **netvory**. Tak to ale úplně není. Nechci přehánět ani se soustředit jenom na to špatné. Chci jen ukázat na to, že jako rodiče jsme opravdu hodně silní a máme velkou moc. A popravdě, když se podívám kolem sebe, tak mi jde mráz po zádech. Tak já to s dovolením do rodičů ještě trochu našiju.

Čeká nás ještě jedna opravdu těžká informace. Sedíte pohodlně? Tak si dvakrát, třikrát v klidu vydechněte a čtěte dál.

PRVNÍ ŠPATNÝ JSEM JÁ

Pro malé dítě je také hodně důležité, aby si zachovalo o své mámě a tátovi ideální obraz. Jde dokonce o tak silnou potřebu, že i v případě, když se rodič chová evidentně špatně – například svoje dítě surově bije – i tak se malý človíček snaží za každou cenu najít příčinu, proč to tak je. A protože své rodiče vidí jako dokonalé a dobré, paradoxně nachází příčinu v sobě.

Představte si malého pětiletého kluka, kterého v deset hodin večer vytáhl otec z postele, protože na základě „vyšetřování“ objevil, že má špatně umyté boty. Přinese si pásek a začne ho za to bít. Ten malý rozespalý kluk přijímá jednu ránu za druhou a strašně ho to bolí. Ale nejhorší není ta bolest. **Nejhorší je to, že je vyděšený, protože ten, kdo by ho měl chránit, ho bije**. A mezi dopadajícími ranami se navíc snaží přijít na to, co je s ním v nepořádku. Zjednodušeně řečeno to může vypadat takto: tatínek mě bije – já tomu nerozumím, ale protože tatínek je hodný, musí být chyba ve mně – asi něco dělám špatně a vlastně si to zasloužím – musím se více snažit – musím být hodnější – musím přijít na to, jak mám dělat věci správně – jinak mě tatínek bude muset zase právem zbít. Příklad, který uvádím, je skutečný, onen otec dokonce na bití svých dětí používal šňůru od vařiče. Na otázku, proč to dělal, překvapeně odpověděl: „Protože šňůrou to přece více bolí.“ Co na to chcete říct? Strašné. Nemám to ani sílu po sobě číst.

To ale není všechno. Když otec mlátí malého kluka, je to sice hrozné, ale aspoň teoreticky jde o „chlapský souboj“. Sice absolutně nevyrovnaný, ale zdánlivě je to pořád mezi dvěma chlapy, i když je jeden hromotluk a má devadesát kilo a druhý sotva dvacet. Naprosto zdrcující ale je, když táta mlátí svoji dceru. To pak dochází k drastickému poškozování základních vzorců ženskosti a sebeúcty té malé holčičky a k fatálnímu ovlivnění celého jejího života. Představuju si to tak, že má každá holčička někde uvnitř takové jemné předivo, jakoby měkkou tkáň, která načítá vztahy a zapisuje si je na celý život. A místo něžného potulení vám tam prostě někdo vrazí ve špinavých botách, řve po vás nebo vás mlátí.

Rozumíte mi? Ten, kdo má ve výchově v rukou moc, jsme my, dospělí. Proto je strašně důležité, abychom věděli, jak fungují její mechanismy. Jinak to bude moc zlé.

POSLEDNÍ A NEJHORŠÍ HRŮZA: JDEME DO SKLEPA, BUDOU SE PÁLIT HRAČKY

Toto je příběh o malém Radkovi. V jeho rodině docházelo pravidelně každého půl roku k dost drastické scéně: táta vzal bednu s jeho hračkami, odnesl ji do sklepa, otevřel dvířka od kotle a nutil malého Radka, aby vybral ty hračky, které pak před jeho očima pálil. To se opakovalo zhruba od jeho čtyř let až do doby, kdy skončil druhou třídu základní školy. Důvod? Těch hraček bylo údajně hodně a zbytečně zabíraly místo. Pro pořádek musím uvést, že rodina bydlela v rodinném domku, kde bylo místa opravdu víc než dost. A taky to, že všechny hračky, které malý Radek měl, se vměstnaly do jedné větší krabice. Tu krabici navíc ani nemohl mít v dětském pokojíku, „aby nezabírala moc místa“, a proto stála až u dveří na půdu. I to ale bylo málo. Zoufalá a v podstatě bezmocná matka Radkovi vysvětlovala, že tatínek to myslí dobře a snaží se jen dělat pořádek. Pokud chlapec sám určený počet hraček nevybral, tak jich prostě několik náhodně vybral sám otec a před Radkovýma očima je naházel do ohně. Zkuste si to představit: malý kluk, který musí vybrat hračky ke spálení, rozzuřený otec, který ho netrpělivě nutí, „ať si pohne a neřve“. Co asi ten malý Radek v tu chvíli prožíval? Zkuste si představit, jak mu asi bylo… A jak se snažil za každou cenu zjistit, co je s ním vlastně v nepořádku: co je se mnou špatně? Proč se to všechno děje? Proč to tatínek musí dělat?

A co si z těchto situací malý Radek odnesl do života? Mimo jiné extrémní potíže při odmítání požadavků autorit, zejména svých šéfů v práci. Jakkoli byly jejich požadavky neúnosné nebo přehnané, onen chlapec je ani v dospělém věku „nemohl“ odmítnout. Snažil se je pochopit stejně jako kdysi svého otce a byl ochoten zajít daleko za hranici únosnosti, jen aby jim vyhověl. Navíc měl potíže se vztahy ke svým vlastním dětem, protože se nedokázal vcítit do jejich potřeb nebo chápat jejich přání. Působil chladně, až nelítostně. Aby přežil, musel totiž kdysi sám sobě doslova **přikázat, aby necítil**… Zakázal sám sobě navazovat citové vazby ke svým hračkám. V dospělosti pak měl chvilkové návaly, kdy se ke svým vlastním dětem choval netečně a stálo ho hodně úsilí, aby se uhlídal a neprováděl jim podobné věci, jaké dělal jeho otec kdysi jemu. (Případ se skutečně stal, převzato z poradenské psychologie.)

Ufff. Tak je to za námi. Jestli máte děti, tak mazejte za nimi a běžte je potulit. Nebo se s nimi zachumlejte do měkoučké deky. Nejlepší je utratit si půlhodinku jenom takovým pošvalkováním. Abychom si rozuměli, děti musí sekat dobrotu a doma musí platit pravidla, jasná věc. Ale o tom až někdy jindy. Dneska je nejlepší tulu–tuli program.

Taky je vám tak strašná zima? Doufám, že jo, někdy ji mám až za nehty. Mějte ji taky, ať v tom nejsem sám.

V Praze, jedné mrazivé noci v lednu 2011. □

Knihu Najděte si svého marťana můžete koupit v nakladatelství HANEX: www.nakladatelstvi-hanex.com, +420 777 029 870, +420 724 857 534, nakl.hanex@seznam.cz.

MILÁ SOUTĚŽ

Taky nemáte rádi hloupé soutěže? Tak my vám nabídneme jednu milou. Napište nám kratičký e-mail, ve kterém budou odpovědi na tyto otázky:

1. Co se vám na povídání o marťánkovi líbí?
2. Co se vám nelíbí?
3. Jednu informaci, kterou si pamatujete a pořád se vám vrací.
4. Jakýkoliv vzkaz pro autora marťánka Marka Hermana.

Své odpovědi zasílejte do 10. dubna na adresu **koutna.iva@seznam.cz.**

My vylosujeme tři z vás a tito tři vylosovaní dostanou následující ceny:
1. cena: třídenní pobyt, vč. 2 ubytování, v Praze pro 2 osoby, platíme čtyřhvězdičkový hotel se snídaní: http://www.blueorange.cz/cz/hotel.aspx, v ceně fitness, sauna, vířivka + 2x večeře ve vybrané restauraci v centru Prahy
2. cena: poukázka na knihy v hodnotě 3 000 Kč
3. cena: kniha Najděte si svého marťana s podpisem autora

O MARŤÁNKOVI | 12. ČÁST

PhDr. Marek Herman, marek.herman@centrum.cz,

Marťan je malý človíček, který přiletěl z Marsu na Zem. Neposlouchá velká slova ani nevěří statistickým tabulkám. Ale zajímá ho, co lidé skutečně dělají, spíše než co říkají, že dělají. „Marťanština" ukazuje věci, jaké opravdu jsou. A je dobré vědět, že každý z nás máme svého malého marťana uvnitř své duše… neboli vítejte u další kapitoly z psychologie dětí pro mateřinky.

ČTYŘI HROZNÉ HRŮZY

O čem to bude dneska: Dneska to bude smutné, protože vám napíšu čtyři hrůzy a budou tak smutné, že už to ani o moc více nejde… Bude to o tom, jak se to dělá, aby děti necítily hlad, jak se dítě stane popelnicí nebo nemocnicí rodiny a taky vám nabídnu příběh o malém Radkovi, tak smutný, že ho zvládnu vyprávět jen jednou do roka, víc bych neunesl. Tak to zkusíme?

No, některé situace se malým dětem doslova **vtisknou** do paměti a jdou pak s nimi celý život. A jedinou podmínkou dlouholetého vtisku je silný citový prožitek, který situaci provází. Děti mohou sice být různé, ale všechny jsou hlavně **velmi, velmi citlivé**, takže skoro všechno, co se jim stane, silně prožívají…

PRVNÍ HRŮZA: TO, CO JSEM DOSTAL, PŘEDÁM DÁL

Rodiče mají z nějakých mně nepochopitelných důvodů podvědomou tendenci předávat svým dětem dál to špatné, co sami v dětství dostali. Jednoduše řečeno: to, co jsem dostal, dám dál. Často může jít o neuvědomovaný proces, ale to bohužel na podstatě věci nic nemění. Jako dospělí pak klademe na svoje děti stejně přísné nebo příšerné nároky, jako kladli naši rodiče na nás, když jsme byli malí: vyžadujeme, zakazujeme… Slovně se to projevuje větami, jako „no, kde bych já tohle v tvém věku mohl!!!" nebo „kdybych si něco podobného dovolil já ke svému tátovi, tak by mi už dávno…"

A jenom opravdový mistříček dokáže sám sebe zastavit v okamžiku, kdy si uvědomí, že dělá něco, co nechce. Že prostě jen předává to špatné, co kdysi sám jako malý dostal. Dokážete to překonat? Přetrhnout ten řetězec? Nebo jedeme dál?

ZAPOMNĚL JSEM

Většina z nás se totiž časem zapomene na svět dívat marťansky. Chybí nám vlídnost, pochopení, trpělivost, takový ten dětský pohled plný radosti a nadšení. Nejčastější výmluva zní: nemám čas. Nemají čas na takové nesmysly, jako hrát si na indiány, na princezny, přelívat z kelímku do kelímku donekonečna vodu, číst pohádky, přitulit se v postýlce, odpovídat na nekonečné a zdánlivě nesmyslné otázky… na cokoli.

PRVNÍ ZÁKON PŘEŽITÍ NEBOLI DRUHÁ HRŮZA: MUSÍM ZJISTIT, CO PO MNĚ CHTĚJÍ

Malé lidské mládě (stejně jako kterékoli jiné mládě) potřebuje v první řadě přežít – to je nejsilnější zákon v přírodě. Proto první příkaz zní: musím zjistit, co po mně rodiče chtějí, abych jim mohl vyhovět. Musím to vypátrat a pak to splnit. To mi pomůže získat jejich lásku. Když ne lásku, tak alespoň ochranu a přežití. Žádné lidské mládě nedokáže přežít bez rodičů, proto musí získat jejich přízeň, jinak zemře.

A mimo to – jakkoli se to může zdát absurdní – každé mládě svoje rodiče opravdu miluje a hlavním cílem jeho života je potěšit je – pokud mu to dovolí. Ale aby to mohlo udělat, musí nejprve vědět, co doopravdy chtějí. A když si přejí mít doma budižkničemu nebo uplakánka, tak dítě udělá maximum pro to, aby se z něj budižkničemu nebo uplakánek skutečně stal. Teprve pak může získat jejich lásku a může se cítit bezpečně.

I TVOJI NEMOC, MAMI…

Malá dvouletá holčička spí klidně v postýlce vedle máminy postele. Máma dnes přichází hodně pozdě z práce, má za sebou opravdu těžký den a je ráda, že se o její malou večer postarala babička. Rychle se osprchuje, vyčerpaná a tak trochu rozladěná si lehne, ještě letmo pohladí dceru po vláskách a usne.

Ráno se probudí a jen co otevře oči, tak s překvapením zjistí, že malá je nějak rozladěná a strašně se tomu diví. Není ale čemu – je to další mechanismus, který používají malé děti ke svému přežití. K tomu, aby lidské mládě přežilo, vezme raději na sebe negativní pocit, který původně patřil mamince nebo tátovi. Podobně to může dokonce fungovat i v případě nemoci. Malé dítě si ji doslova na sebe natáhne. **Dítě je nemocnicí rodiny**. Protože někde hluboko uvnitř má zakódováno, že k tomu aby samo přežilo, musí nejprve přežít jeho rodiče. Dítě je popelnicí rodiny. Natáhne do sebe vše negativní, aby mohli být rodiče v pohodě. To je zákon.

ASI/ASI

Mozek malého dítěte funguje jako extrémně rychlý počítač, který čte a vyhodnocuje přání dospělých. Objevuje se ale komplikace jako hrom a jmenuje se „asi/asi". Ta spočívá v tom, že někdy si malé dítě bohužel jen odvodí to, co si myslí, že rodiče chtějí. Snaží se prostě domyslet, co si **asi** rodiče přejí a co si **asi** myslí, aniž by o tom kdykoli jakkoli mluvili, nebo se byť jen zmínili. A tak se všechno samozřejmě zamotává, komplikuje, nabaluje… To vše ještě umocněno prostým faktem, že nikdy není člověk tak citlivý a vnímavý jako ve věku do 6 let. Dítě si tak může myslet, že po něm rodiče něco vyžadují, a bude se podle toho chovat tak dlouho, až to přijme za své – dojde k tzv. zvnitřnění. To znamená, že začne považovat určitý **domnělý** příkaz nebo požadavek za svůj vlastní a nebude si to ani uvědomovat. Odborně mluvíme o interiorizaci. Také se dá zjednodušeně říct, že se tímto způsobem utváří tzv. svědomí.

JÁ NECHCI MASO, MAMI, MNĚ STAČÍ ŠŤÁVIČKA

Maminka si při porcování nedělního kuřete dvakrát, třikrát povzdechne, jak se jí to špatně dělí na pět dílů, jak vás mám všechny podělit? Na čtyři by to bylo jednoduché. Tohle uslyší malý Jirka a další neděli řekne: „Já nechci maso, mami, mně stačí šťávička." Maminka se nad tím chvilku pozastaví: „Opravdu, miláčku?" Jirka se šťastně usměje: „Ano." A je to. Maminka se spokojeně usměje a dá Jirkovi více šťávičky, a tak to pokračuje každou neděli…, aby nakonec Jirka po dvaceti letech skončil u terapeuta, protože měl sice chuť na maso, ale nemohl ho jíst a nerozuměl tomu proč. Zafungovalo asi/asi a trošku se to vymklo z ruky…

CO JE MOJE A CO JEJICH?

Přemýšleli jste někdy o tom, co je vlastně vaše svědomí? Je tam totiž část, kterou vám do duše vtiskli rodiče a vy ji za tu svou jen považujete. Skutečně: co je vaše a co je jejich? A také, co z toho dále předáváte svým dětem? Zkuste se podívat na svět kolem sebe jakoby poprvé. Pohledem dvouletého dítěte, které neví, co si má myslet o pojmu „máma", „rodina", nebo „já". Skutečně, kdo jste vlastně vy sami? Co je pro vás důležité? A znovu – co z toho je vašich rodičů a co je opravdu vaše?

NECÍTÍM HLAD

Takové zvnitřněné přesvědčení může například znít: „Abych mohl být spokojený, musím své mamince každý den dělat radost." Nebo: „Že mám hlad, mohu dát najevo až v okamžiku, kdy mi to máma dovolí." Anebo: „Maminka mě má ráda, když si vydržím cele dopoledne sám hrát a nic po ní nechci."

Existují například dospělí lidé, kteří **vůbec necítí hlad**. Naučila je to totiž jejich matka v době, kdy jim byly méně než dva roky… V tom období jako malí pochopili, že udělají mamince radost, když nebudou projevovat známky hladu a budou trpělivě čekat, až máma přijde v dobu, kterou si sama určila, protože se o ní dočetla v nějaké chytré knížce. Zkuste si představit, jak se takové dítě může asi cítit. Myslím dítě, které ve dvou letech pochopí, že nesmí dát najevo, že má hlad, aby ho jeho máma měla přece ráda.

ZAHRADA ŽIVÁČKŮ

Marcela Gabrielová, MŠ Uničov, J. z Poděbrad, foto archív MŠ Uničov

Mateřská škola v Uničově, J. z Poděbrad, se od svého vzniku v roce 1994 orientuje na EVVO. Klademe na ni důraz v průběhu celého školního roku. Většinu ekovýchovných aktivit provádíme v nově zbudované *Zahradě živáčků*.

Jednou z celoročních činností jsou pěstitelské práce na záhonech. Zde děti s učitelkami sázejí brambory, které po podzimní sklizni využívají ke společnému pečení na ohništi v zahradě. Také sejí a na konci léta sklízejí dýně, a to nejen k podzimní výzdobě školy, ale i na semena, stejně jako slunečnice či kukuřici, které slouží k zimnímu přikrmování ptáčků.

Na podzim děti pomáhají se sklizní jablíček. Využili jsme je i v projektu *Byla jedna babka*, do kterého byli zapojeni i rodiče našich dětí, neboť měli možnost pochlubit se svým kuchařským uměním a přinášeli své dobroty vyrobené z jablíček denně do MŠ k ochutnávání. K pěstitelským činnostem patří též seznamování s rostlinkami v bylinkové spirále – s jejich vůní a chutí. Děti také pečují o květinové ostrůvky afrikánů a měsíčků, které připravují do váziček na stolky a na podzim navlékají na suché vazby k výzdobě interiéru školy.

Další aktivity jsou chovatelské. Děti se starají o akvarijní rybičky a také mají možnost pozorovat a přikrmovat i bazénové rybky či sledovat vývojová stádia žáby v umělém zahradním jezírku.

V zimním období přikrmují s učitelkami ptáčky v několika krmítkách v zahradě. Naskýtá se tak možnost pozorovat z oken tříd nejen kosy, vrabce a sýkorky, ale zalétá k nám i sojka, strakapoudi a straky, a je-li dlouhá a bílá zima, navštěvují nás i koroptvičky. Také s dětmi vozíme na sáňkách do nedalekého remízku zajícům mrkev, zelí a ptactvu zobnou směs.

Cestou se snažíme vystopovat ve sněhu, kde se pohybují a kam tedy dát krmení.

V zahradě chystáme s dětmi také vánoční stromek pro zvířátka.

Učitelky ve třídách si připravují projekty v rámci témat, která pak vyvrcholí společnou vycházkou či výletem s tematickým zaměřením, jako byly například:

→ *Zlatá šupinka* – vodní živočichové a život u rybníka.

→ *Sova Pepička* – kdo žije v lese a co roste v lese.

→ *Putování se skřítkem Vikim* – plnění jednoduchých úkolů směřujících k ochraně lesa, přírody živé i neživé.

→ *Po stopách červíka a červice* – prostorová orientace v přírodním terénu podle jednoduché mapky, která nás zavedla do zahrádkářské kolonie, kde děti poznávaly druhy ovoce a zeleniny podle místa růstu, vzhledu, užitku a chuti.

→ *Vrána Krákorka* – rozlišování stop ptáků a zvěře ve sněhu v městském parku.

→ *O namyšlené berušce* – seznamování s drobným hmyzem a jeho užitečností.

→ *Jak měl vodníček špinavý rybníček* – péče o životní prostředí, separace odpadu (papír, plast, sklo).

Také dvakrát ročně vyjíždíme s dětmi do lesa v Nové Hradečané, kde sbíráme přírodniny a plody lesa, rozlišujeme, co patří a nepatří do přírody a proč, pozorujeme přírodu a naslouchámе zvukům, plníme jednoduché úkoly.

Další naše výlety směřovaly do Obchodního družstva za telátky a dojnicemi, jindy do hřebčína za koníky nebo do veterinární stanice, kde právě ošetřovali pejska a kočičku. Naši předškoláci se již dvakrát zúčastnili programu Lesní pedagogiky. Každoročně máme v programu společné vynášení zimy do řeky Oslavy s přivítáním jara.

Od roku 2005 jsme zapojeni do sítě škol rozvíjejících ekologickou výchovu dětí – Mrkvička.

Již pětkrát jsme se zúčastnili soutěže Zelená škola Olomouckého kraje a tento status nám byl udělen dvakrát – v roce 2007/2008 a 2009/2010. □

PŘÍRODNÍ ZAHRADY BEZ HRANIC

Iveta Machátová, Chaloupky, o. p. s., www.chaloupky.cz
Foto archív o. p. s. Chaloupky

Zahrady u mateřských škol opravdu v přírodním duchu aneb krátká inspirace z Rakouska.

V rámci česko-rakouského projektu *Přírodní zahrady bez hranic*, který je podpořen z prostředků ERDF Evropské unie a státního rozpočtu ČR, proběhla v krásném dolnorakouském městě Krems an der Donau v říjnu 2010 velmi úspěšná mezinárodní konference *Děti a zahrada*.

Z nabídky bohatého programu vám chci představit dvě mateřské školky, jejichž zahrady jsou vytvořeny a vedeny opravdu v přírodním duchu. Jedná se o dvě sousedící mateřské školy – Erlebniskindergarten (Zážitková mateřská škola – www.erlebniskindergarten.at) a Kindergarten Mitterau 2. Obě zahrady nám představily paní ředitelky – Annemarie Donabaum a Ursula Koch. Je těžké dojmy popsat, nejlepší je vidět a zažít.

Při zkoumání takových přírodních zahrad, kdy máte možnost zažít vodní živel, ochutnat jedlé plody, navštívit králíčka, který spokojeně podřimuje v králíkárně, ukrýt se do vrbové chýše nebo se prostě jen tak proběhnout, nevnímáte čas. Také, aspoň chvíli, zapomenete na všechny ty hygienické a bezpečnostní předpisy.

Při přípravné schůzce před konferencí jsme obě zahrady navštívili v dopoledních hodinách ve všední den a měli jsme možnost pozorovat děti při jejich hrách. Bylo na nich vidět, že jsou na zahradu zvyklé, že ji považují za další prostor ke svým hrám a poznávání, že ví, že příroda kolem jim poskytuje množství podnětů, které během tohoto času nestihnou všechny zpracovat a budou se sem opět těšit.

Jsem velmi ráda, že při svých toulkách s Toulavým autobusem, který v letošním roce oslaví již deset let, máme možnost pozorovat, jak i u nás píle a nadšení pedagogů, rodičů a dětí dává vzniknout novým školním zahradám, které mají k přírodě i dětem opravdu blízko. Více o celém projektu přírodních zahrad se můžete dozvědět na internetových stránkách www.prirodnizahrada.eu. □

DOSTANOU SE DĚTI DO LESA?

Mgr. Janeta Benešová, ředitelka Mateřská škola Buková 26, Praha 3
Foto Mgr. Janeta Benešová, Ivana Jarolímková

Na společné schůzce pedagogických i nepedagogických pracovníků a rodičů dětí jsme se v říjnu 2010 domluvili na ekologizaci provozu naší mateřské školy.

Nejdůležitější a razantní kroky vedoucí k šetrnějšímu dopadu naší činnosti na životní prostředí jsme učinili. Téměř nepotřebujeme směsnou popelnici. Třídíme plast, tetrapak, sklo, baterie, elektrospotřebiče, mobilní telefony, a za papír dokonce dostáváme zaplaceno. Radost nám dělají naše dva nové kompostéry a od nového roku pomocí Pražských služeb likvidujeme gastroodpad. Zbytky z kuchyně tak již nelikviduje drtička a nekončí ve fekáliích.

To jsou pro nás však malé cíle a v podstatě splněné. Veliký úkol, který vyplynul z analýzy SWOT, je teprve před námi. Naše mateřská škola se nachází v blízkosti Malešického lesa, do kterého však nemůžeme chodit, protože mezi lesem a školkou je železniční trať. Náš úkol je dostat se s dětmi bezpečně přes koleje. Rodiče celou věc vzali za svou a došlo již k prvotnímu rozdělení úkolů. Jeden tatínek nafotí oblast zanedbaného lesa. Další maminka přislíbila komunikaci s Českými drahami a další již jedná s Lesy hl. m. Prahy. Úkolem je zjistit náležitosti podpisových archů a pak již smluvit termín jednání na radnici městské části Praha 3 a předložit náš návrh: chceme vybudovat lávku nebo přechod přes železnici, abychom se dostali ze sídliště do lesa, který máme 200 metrů za školkou. Držte nám palce! □

BLÍŽ K PŘÍRODĚ – BLÍŽ K SOBĚ

Zdroj: www.vsetin.zsrokytnice.cz, foto archív ZŠ Rokytnice Vsetín

Projekt Blíž k přírodě – blíž k sobě umožnil revitalizaci školní zahrady ZŠ Rokytnice Vsetín.

Projekt Blíž k přírodě – blíž k sobě se realizuje v rámci Operační programu přeshraniční spolupráce mezi Slovenskou a Českou republikou v letech 2009 až 2011. Do projektu je zapojeno 8 vsetínských mateřských a 3 základní školy, z toho 2 vsetínské a 1 v obci Pruské. Je zaměřený na podporu sociokulturního a hospodářského rozvoje. Nositeli projektu jsou město Vsetín a slovenská obec Pruské.

Co přinesl projekt jedné ze zapojených základních škol – ZŠ Rokytnice Vsetín? Navázali jsme nové kontakty se zúčastněnými školami. Uskutečnili jsme několik výměnných pobytů, společně jsme pořádali pracovní dílny, sportovní akce, školní výlety, poznávali jsme přírodu a místní kulturní tradice. Největším dlouhodobým přínosem je revitalizace školní zahrady. Obohatili jsme výuku o formy, které nelze realizovat ve třídách. Zvýšili jsme prožitkovost výuky a umožnili dětem přímý kontakt s přírodou. Vytvořili jsme prostor pro relaxaci a volnočasové aktivity žáků, pedagogů i rodičovské veřejnosti. Zlepšila se kvalita životního prostředí okolí školy a sídliště Rokytnice. Vybudováním nových ekosystémů se zvýšila druhová pestrost lokality. □

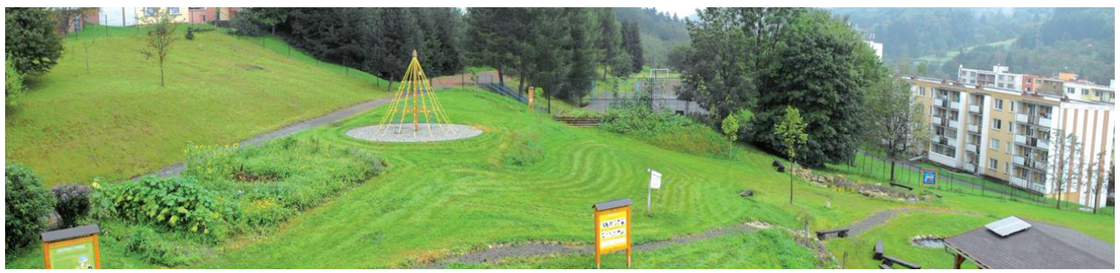

MIMIZAHRÁDKY, HERBÁŘE A ŠNEKÁRIA…

Kateřina Tomešová, vedoucí mateřského centra Kuřátko
Foto archív MC Kuřátko

… aneb (bez)významné eko-počiny rodičů z mateřských center pro podporu rozvoje ekologické výchovy a vzdělávání.

EKOLOGICKÁ VÝCHOVA OD KOLÉBKY

Aby ekologická výchova „od kolébky" nebyla jen prázdným slovem, probíhá v mnoha mateřských či rodinných centrech po celé České republice mnoho aktivit zaměřených na podporu a rozvoj ekologických aktivit rodičů a dětí. Někdy jde pouze o jednorázové aktivity, jindy jsou pro děti či celé rodiny otevřeny samostatné ekokroužky. V některých centrech či celých krajích také vznikají projekty, které podporují rozvoj ekologické výchovy ve více centrech najednou.

Například v Síti mateřských center, o. s., vznikl před dvěma lety projekt s názvem *Podpora environmentálně šetrné činnosti mateřských center v Moravskoslezském a Zlínském kraji*. Pod patronací kampaně Město pro děti, kterou organizuje Síť mateřských center, se mohou mateřská centra zapojit do řešení ekologických, environmentálních, dopravních či jiných problematik, které ovlivňují život rodiny v dané lokalitě či obci. Více informací k činnosti mateřských center i kontakty na jednotlivá centra ve vašem městě či okolí lze nalézt na www.materska-centra.cz.

Ve většině center se ve větší či menší míře již po mnoho let připravují programy a aktivity, kterými centra přispívají k šíření povědomí o ekologii a udržitelném rozvoji mezi rodiči a jejich dětmi. Centra jsou povětšinou vedena dobrovolnicky a financována z vlastních zdrojů či za podpory větších či menších lokálních grantů. Základem všeho je nadšení rodičů pro věc, chuť předávat dál svoje poznatky, znalosti a dovednosti. Potřeba obohatit prací v centru svůj život, obohatit tím svoje děti a své okolí.

SEJDEME SE NA ZAHRÁDCE

Příkladem místní aktivity je projekt malého mateřského centra z okrajové části Prahy. Před třemi lety se maminky-dobrovolnice z MC Kuřátko v Praze rozhodly zařadit do programu svých aktivit také program s přírodovědnou tematikou pro rodiče s malými dětmi zhruba od 1,5 roku. Šlo jednak o to podpořit dobrou myšlenku místního projektu *Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 2*, zaměřeného na podporu myšlenky a realizace aktivit vedoucích k udržitelnosti rozvoje na území obce a regionu, nějakým drobným konkrétním činem, ale také o prostou chuť udělat si →

→ prostor, ve kterém žijeme, příjemnější na pohled i pro duši.

Prvním počinem byla snaha o úpravu malých písčitých a kamenitých ploch v okolí vchodu do mateřského centra. Druhým byla snaha zkrášlit jedno z vybraných veřejných prostranství v obci. Je všeobecně známo, že rodiče tráví se svými nejmenšími dětmi, které se teprve učí poznávat svět, velkou část svého času na dětských hřištích a pískovištích. A protože ploty kolem dětských hřišť nebývají vždy pouze z přírodních keřů, ale často pouze z pletiva či dřevěných planěk, napadlo rodiče (po vzoru vlastních domovů, kde zkrášlujeme okna truhlíky s muškáty a dalšími kvetoucími rostlinami) ozvláštnit květinovými truhlíky také jedno z místních dětských hřišť.

Ve dvou po sobě následujících letech upravily maminky spolu s dětmi ve věku od 1 do 4 let předzahrádku u mateřského centra. Pěstování hrášku a fazolí, rajčat a jahod, které na podzim a v dalším roce nahradil záhon s květinami, mělo u dětí úspěch zejména při sázení, zalévání a sklizni. V rámci projektu se dále umístily a osazovaly truhlíky muškáty a listopadkami na jednom místním dětském hřišti. Bylo příjemné slyšet, že rodiče z okolí, kteří na toto místo chodili, o něm po čase nehovořili již jako o hřišti, ale říkali si „sejdeme se na zahrádce".

Vzhledem k tomu, že úpravu zelené plochy a výsadbu rostlin do země i do truhlíků spolu s rodiči zajišťovaly také naše malé děti (z pohledu dospělých často ještě miminka), byl celý projekt nazván Mimizahrádka.

ŠKOLIČKA S MAMINKAMI

V loňském roce jsme se v rodičích snažili vzbudit dětské vzpomínky sběrem a lisováním květin do herbářů. Rádi bychom, aby tuto činnost se svými malými dětmi rodiče obnovili. Vždyť skoro z každé procházky si chtějí naši malí „spunti" přinést něco domů. Kamínek, kvítek pro maminku či babičku, klacíky, šišky, semínka. Děti neustále a velice rády něco sbírají, třídí, přehrabují a kutí. Tak proč nevyužít toho krásného období k něčemu více inspirativnímu?

Letošní rok bude pro rodiče a děti z centra rokem objevů zvířat. Protože rybičky, které se v Kuřátku zabydlely loni, nebyly pro nejmenší děti zrovna moc „kamarádské" (nedaly se vzít do ruky, osahat a prozkoumat), rozhodli se rodiče z centra Kuřátko zřídit letošním rokem v centru „šnekárium". Těšíme se na jaro, až nám do šnekária přibudou první přírůstky. Každý rodič se svým dítětem si bude moci přinést do centra šneka a na ulitku mu přilepit cedulku s jeho jménem. S každou svojí další návštěvou centra si pak bude moci maminka i dítko prohlédnout, jak se právě tomu jejich Frantíkovi, Karlovi, Pepovi či Božence daří. Až bude krásné počasí, nebude samozřejmě chybět ani poměřování velikostí či šnečí závody.

Rádi bychom, aby si naše děti užívaly života a světa kolem sebe již od kolébky. Aby každý jejich den stál za to a aby, až odrostou „z maminkovských let", přešly vesele a radostně do mateřské školky, kde budou pokračovat v objevování toho krásného, co už si třeba jednou zkusily a prožily. Rodiče z našeho centra mnohdy říkávají svým dětem: „Víš, tohle centrum je taková školička s maminkami, a až vyrosteš a budou ti tři, tak půjdeš do větší školky, do školičky bez maminek a tam zažiješ mnoho dalších úžasných věcí." Máteli ve vašem okolí mateřské centrum a měli byste zájem o spolupráci na vašich činnostech, aktivitách či projektech, neváhejte jej oslovit. I děti i rodiče budou jistě rádi, když se podaří na místní úrovni zrealizovat něco, co všechny kolem potěší. □

V Zeleném okénku vám nabízíme tipy a nápady, jak na to, aby provoz vaší mateřské školy byl šetrný a ohleduplný k životnímu prostředí. Praktické náměty čerpáme z praxe školek v Chrudimi, kde ve spolupráci s Ekocentrem Paleta postupně zavádějí řadu ekologicky i ekonomicky šetrných opatření. Přidáváme i pár užitečných odkazů, kde najdete výrobky i užitečné rady „zelenému úřadování".

TIPY PRO EKOLOGICKY ŠETRNÝ PROVOZ MŠ

BIO INFO
→ www.bio-info.cz

Internetový informační portál Bio-info, www.bio-info.cz, nabízí nově svým čtenářům další praktickou službu. Na jednom místě najdou detailní profily biopotravin a biokosmetiky, které jsou dostupné na našem trhu. Seznamy vychází ze sledování biopotravin v maloobchodních řetězcích, kterou od roku 2008 provádí agentura Green marketing, vydavatel portálu Bio-info.cz. Databáze je neustále doplňována o další produkty.

JÍDLO Z BLÍZKA
→ www.nalok.cz

Nakupujte **potraviny od lokálních farmářů** – přehled farem, trhů, bedýnek a akcí získáte na uvedené adrese.

LESNÍ MATEŘSKÁ ŠKOLA

VZNIKLA ASOCIACE LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL

Tisková zpráva Asociace LMŠ, upraveno (red)

Zástupci lesních mateřských škol se 2. prosince 2010 sešli, aby spojili své síly v Asociaci lesních mateřských škol. Budou se jim tak lépe zdolávat překážky spojené s českou legislativou, která tuto alternativní formu předškolního vzdělávání zatím nezná, a zároveň budou moci využít Asociaci jako platformu pro výměnu zkušeností.

České zákony si pod pojmem mateřská škola představují budovu splňující řadu přísných podmínek. V lesní mateřské škole jsou děti většinu času venku, takové zázemí tedy nepotřebují. LMŠ tak může velmi flexibilně a s nesrovnatelně nižšími náklady doplnit chybějící místa ve školkách, což by mohlo oslovit zejména rozvíjející se obce s mladými rodinami nebo firmy. Zakládající listina asociace byla slavnostně podepsána zástupci již existujících školek. „Naším společným cílem je, aby byly lesní mateřské školy dostupnou volbou pro rodiče předškolních dětí. K tomu je zapotřebí komunikovat s veřejnou správou i širokou veřejností a přesně to asociace usnadní," uvedla iniciátorka vzniku asociace a její právě zvolená předsedkyně Tereza Vošahlíková. „Podobná organizace funguje od roku 2001 v Německu, kde jsou lesní mateřské školy hojně rozšířené, a proto se rádi inspirujeme."

Johana Passerin, vedoucí dětského klubu Šárynka, inspirovaného lesní mateřskou školou, vznik asociace vítá: „Oceníme hlavně oporu, sdílení zkušeností s dalšími členy. Také se těšíme na možnost rozšířit si vzdělání nebo dojednat společné zahraniční stáže."

Setkání proběhlo v zázemí integrované LMŠ Lesníček v Toulcově dvoře jako vyjádření díku a úcty k památce jeho zakladatelky Emilky Strejčkové, která o vznik lesních mateřských škol v ČR velmi usilovala. Hostem tohoto setkání byl Aleš Sedláček, předseda České rady dětí a mládeže, jehož syn navštěvuje dětský klub Šárynka. „Lesní školky přichází s úžasnou nabídkou, která reflektuje požadavky rodičů na zdravé, kreativní, citlivé, ale i sebevědomé děti a sny dětí o kamarádství a hrách pod modrou oblohou. Asociace je správným krokem k zajištění potřebného servisu pro zájemce o tento koncept a zároveň bude zárukou kvality péče o děti pro rodiče." Další informace: www.lesnims.cz. □